

Scenariusz lekcji języka polskiego na temat
ballady „To lubię” Adama Mickiewicza

oprac. Magdalena Sadowska-Maciejewska

Scenariusz zakłada, że uczniowie zapoznali się wcześniej (zgodnie z podstawą programową dla kl. 7-8) z terminem 'ballada', synkretyzm rodzajowy, znają podstawowe informacje o twórcy polskiego romantyzmu, Adamie Mickiewiczu, mają wiedzę o epoce oraz znają treść ballady pt. „Świtezianka” i „Pani Twardowska”.

Czas pracy: 2x 45 min

Scenariusz nie zakłada wydzielonych jednostek czasowych. To nauczyciel, który zna klasę/grupę, planuje, ile może poświęcić minut na daną część lekcji. Został wykorzystany podział na część wprowadzającą, realizację, podsumowanie.

Środki dydaktyczne: teksty ballad, karty pracy, tablica multimedialna, flipchart

Temat: „To lubię”! O tym, jak Mickiewicz wyprzedził epokę lajków.

Cele:

- Uczeń zna treść ballad „Do przyjaciół” i „To lubię” Adama Mickiewicza.
- Wymienia najważniejsze elementy świata przedstawionego w balladzie „To lubię”: czas i miejsce akcji, bohaterów, wydarzenia; określa, kim jest narrator oraz wskazuje rodzaj narracji.
- Uczeń wskazuje cechy ballady na przykładzie „To lubię”.
- Uczeń bierze udział w dyskusji, na czym polega odpowiedzialność za wypowiedziane/ napisane słowo.

Bibliografia

1. „Ballady i romanse. Z komentarzami Emilii Kiereś”, Wydawnictwo Egmont Polska, Warszawa 2018 (str. 5, 108)
2. „Adam Mickiewicz. Bryk bardzo niekonwencjonalny”, Łukasz Radecki, Wydawnictwo Nowa Baśń, Poznań 2021
3. teksty ballad:

[Adam Mickiewicz, Ballady i romanse, Do przyjaciół :: Wolne Lektury](#)

[Adam Mickiewicz, Ballady i romanse, To lubię :: Wolne Lektury](#)

Wprowadzenie

- Zapoznajemy uczniów z tematem oraz celami lekcji.
- Wprowadzenie do ballady „To lubię”

Prezentacja przez nauczyciela/ wyświetlenie wiersza pt. „Do przyjaciół” i przeczytanie go na forum klasy.

Proponowane materiały multimedialne:

[\(578\) A. Mickiewicz "Do przyjaciół" \(Posyłając im balladę "To lubię"\) - YouTube](#)

[\(578\) Adam Mickiewicz - Do przyjaciół - YouTube](#)

[\(578\) ADAM MICKIEWICZ "Do przyjaciół" ze zbioru "Ballady i romanse" - YouTube](#)

- Kluczem do zrozumienia ballady „To lubię” jest inna ballada Mickiewicza – „Do przyjaciół”.

O czym opowiada ten wiersz?

Prosimy o krótkie wypowiedzi uczniów. Mogą to być pojedyncze słowa – skojarzenia.

Zapisujemy ja na tablicy/ flipcharcie.

- Mini wykład nauczyciela:

To właśnie przyjaciółom zadedykował swój pierwszy tom „Poezji”. Adam mieszkał wówczas w Kownie, gdzie pracował jako nauczyciel i bibliotekarz. Jego przyjaciele zostali w Wilnie. Poeta mieszkał w poklasztornym budynku. Kowieńska szkoła powiatowa mieściła się w budynku dawnego kolegium (gimnazjum) jezuickiego. Niestety był to budynek zdewastowany kilka lat wcześniej przez przechodzące tamtędy wojska napoleońskie. Wyobrażacie sobie, jak mógł się czuć? Był młodym mężczyzną, przebywającym poza własnym domem, tęskniącym za rodziną i przyjaciółmi. I powiedzmy sobie szczerze, nie mógł konwersować z kolegami na messengerze ani pisać czy lajkować postów w mediach społecznościowych. W przypadku tego tekstu Mickiewicza możemy utożsamiać się z narratorem ballady. Wspomina w tym wierszu o Maryli, której okazywał swoje uczucia, natomiast ona nie odwzajemniała ich nawet słowem „lubie”. Z biografii naszego romantycznego wieszczą my już wiemy, że Maryla była zaręczona z innym mężczyzną. Może właśnie dlatego nie chciała Mickiewiczowi dawać nadziei.

A na początku XIX (od czasów kultury rycerskiej) słowo niosło ze sobą moc sprawczą. Zobowiązywało przede wszystkim szlachcica.

• Uczniowie proszeni są, by znaleźli w języku **związki frazeologiczne**, których ośrodkiem jest wyraz **SŁOWO**:

słowo honoru

dać komuś słowo

być (z kimś) po słowie

złamać słowo

mocne słowo/ mocne słowa

nie powiedzieć ostatniego słowa

trzymać kogoś za słowo

rzucić słowa na wiatr

Uczniowie uzupełniają przeznaczone na to miejsce - kartę pracy nr 1.

- W wierszu pojawiają się dwa ważne czasowniki: ***kochać*** i ***lubić***.

„Maryla (...) choć kto jej *kocham* mówił po sto razy/ Nie rzekła nawet i *lubię*”.

Prosimy uczniów, by wskazali różnice znaczenia między tymi wyrazami.

Krótką dyskusją na forum klasy.

Uczniowie dostrzegają różnice znaczeniowe tych słów (m.in. „lajk” na fb). Nauczyciel tworzy na tablicy mapę myśli.

REALIZACJA

Należy skupić uwagę uczniów.

Przed nagraniem uprzedzamy młodzież, czego będziemy od nich oczekiwać po wysłuchaniu ballady.

- **Wysłuchanie nagrania / przeczytanie tekstu ballady pt. „To lubię”**

[Adam Mickiewicz, Ballady i romanse, To lubię :: Wolne Lektury](#)

Każdy uczeń notuje swoje refleksje na karcie pracy nr 2. Może to robić w czasie słuchania lub po prezentacji tekstu. Przeznaczamy czas na samodzielną refleksję w ciszy ok. 5 min.

CO USŁYSZAŁEM/-ŁAM?

CO ZOBACZYŁEM/-ŁAM?

MYŚLĘ, ŻE...

ZASTANAWIAM SIĘ...

- Zaraz po wysłuchaniu audycji/ słuchowiska/ lektora lub przeczytaniu ballady

wyjaśniamy niezrozumiałe słowa, które mogą utrudnić młodzieży zrozumienie tekstu.

W tym celu można wykorzystać tablicę multimedialną i wyświetlić tekst np. ze strony:

[Adam Mickiewicz, Ballady i romanse, To lubię :: Wolne Lektury](#)

lub wykorzystać nagranie:

<https://youtu.be/cCJMIFgQYoQ>

lub przygotować po 1 egzemplarzu tekstu np. na ławkę.

Można wcześniej przygotować **bank archaizmów** – nauczyciel wyświetla na tablicy multimedialnej lub rozdaje w tradycyjnej formie wydruku.

bank archaizmów

łóz – wierzb

zarostek – zarośla

zrąb – np. ściany, szkielet, wiązanie budowli

podaje się – znajduje się

bies – diabeł, czart

chróśniak – chruśniak – teren porośnięty ostrokrzewami, zarośla, gąszcz

odmyka – otwiera

zrąbnica – budowla bez ścian o sklepieniu opartym na słupach

ksyka – syczy

pokłady – złożone w grobach zwłoki

larwy – maskary, poczwary, straszydła

dyszal – drąg do kierowania pojazdem zaprzężonym w konie

zadaje – uderza

szrubie – popr.: śrubie

martwica – widmo kobiece

bez braku – bez wyjątku

tamecznego – tamtego

Ach! i ty poznasz Marylę, lecz ona... – mowa o Maryli Wereszczakównie, z którą Mickiewicz romansował od 1818 lub 1819 r. Zaowocowało to niespełnioną miłością, ponieważ Maryla była zaręczona z hrabią Puttkamerem i w 1821 r. wzięła z nim ślub.

- Nauczyciel dzieli tablicę na cztery równe części odpowiadające pytaniom/ niedokończonym wypowiedziom (karta pracy nr 2). Zamiast tablicy można wykorzystać flipcharty. Nasze zapiski zostaną na dłużej, możemy potem to zaprezentować w klasie/na korytarzu. Chętni uczniowie/ lub wskazani przez nauczyciela/ zapisują na tablicy swoje spostrzeżenia. Potem nauczyciel wraz z uczniami omawia i podsumowuje wrażenia młodzieży.

CO USŁYSZAŁEM/–ŁAM?

CO ZOBACZYŁEM/ –ŁAM?

MYŚLĘ, ŻE...

ZASTANAWIAM SIĘ...

- Na podstawie tej części lekcji wyprowadzamy **informację o świecie przedstawionym**. Uczniowie uzupełniają kartę pracy nr 1.

Gdzie toczy się akcja wydarzeń?

okolice starej cerkwi (gaj, zarośla, rzeka, mostek) w drodze do Ruty (miejscowość autentyczna)

O jakiej porze?

w czas noclegu, w nocy

Kim są bohaterowie?

Mężczyzna, który opowiada historię Maryli, zjawia – „martwica”, która także ma na imię Maryla, Józio – pojawia się w opowieści dziewczyny – zjawy

Kim jest narrator?

to ktoś, kto nie wierzył w to, co opowiadają ludzie o tajemniczych zjawach w okolicy

cerkwi, a potem sam doświadczył zjawisk nadprzyrodzonych

Jaki rodzaj narracji został tu zastosowany?

głównie narracja pierwszoosobowa

Jaki zabieg kompozycyjny wykorzystał autor tej opowieści?

kompozycja szkatułkowa, dwóch narratorów: pierwszy narrator wprowadza czytelnika w historię, zwraca się do swojej słuchaczki – Maryli, buduje nastrój, opisuje zdarzenie, które go spotkało; drugi narrator to „martwica”, czyli upiór Maryli, dziewczyny, która opowiada swoją historię

- Na podstawie poznanej ballady „Świtezianka” / „Pani Twardowska” – przypomnienie:

Jakie cechy ma ballada jako gatunek synkretyczny?

Uczniowie wskazują wymienione cechy w balladzie „To lubię?” – uzupełniają miejsce na karcie pracy nr 1.

- cechy epiki, liryki i dramatu (opowiadana przez narratora historia, wiele środków poetyckich, dialogi)
- inspirację stanowią ludowe opowieści – tu – przekazywane przez „starego Andrzeja” przestrogi, co do miejsca, w którym dzieją się niezwykle, fantastyczne rzeczy
- narrator ma ograniczoną wiedzę o świecie przedstawionym
- realizm łączy się z fantastyką (realny, prawdopodobny jest: przejazd nocą w okolicy cerkwi, przestraszenie się koni, wypadek wozu; nierealne są: wydarzenia, o których wcześniej opowiadał narratorowi, a których doświadcza np. dźwięk dzwonów o północy w opuszczonej cerkwi, ukazywanie się zjaw, trupów bez głów lub głów bez ciała, wilk przemieniający się w ptaka, „martwica”, upiór – zjawa Maryli)
- natura – jest tłem wydarzeń, buduje nastrój grozy
- motyw winy i kary, według ludowej moralności (kto tu „zawinił”?, kto poniósł karę? Na czym ona polegała?)

– melodyjność, rytmiczność

- Przypomnienie z wcześniejszych lekcji motywu winy i kary:

Za co został ukarany strzelec, bohater „Świtezianki”?

Strzelec złamał przysięgę, obietnicę złożoną dziewczynie. Złamał dane słowo.

- Czym jest ballada „To lubię”?

Jakie problemy, tematy porusza?

Dyskusja wokół uczniowskich wypowiedzi.

Nauczyciel kieruje rozmową. Odpowiedzi mogą być bardzo różne. Ważne, aby spośród nich wyodrębnić temat:

ODPOWIEDZIALNOŚĆ za słowa wobec drugiego człowieka (empatia, hejt, konsekwencje)

PODSUMOWANIE

- Czy współcześnie ludzie czują się odpowiedzialni za to, jakie emocje i uczucia wywołują za pomocą słów/ lajków w drugim człowieku?

Czy można się bawić ludzkimi emocjami i uczuciami?

Jak młodzi ludzie widzą treść tej ballady w świetle współczesnych zjawisk?

Czy historia sprzed 200 lat (fantastyczna, zmyślna, baśniowa) niesie dla nas – współczesnych jakieś przesłanie?

Tu otwieramy pole do dyskusji, rozmowy. Jak widzi tę kwestię młodzież. Czy i co zmieniło się od czasów, kiedy to pisał, wówczas jeszcze młodzieńki i niezdający sobie sprawy z tego, że jego teksty przyniosą rewolucję literacką, Mickiewicz?

Uczniowie zabierają głos w dyskusji. Czy Mickiewicz jest dziś aktualny? Czy ballada „To

lubie” mogłaby stać się inspiracją np. do napisania scenariusza filmowego?

W tym czasie powstaje mapa myśli – refleksje uczniów.